

> Retouradres Postbus 30945 2500 GX Den Haag

CONCEPTBRIEF - NOG NIET VERSTUURD

De Europese Commissie
dg. Milieu

Datum

Betreft Enquête Europese Commissie over sociaal-economische aspecten van
genetisch gemodificeerde organismen gewassen

Geachte heer/mevrouw ...

Wij zijn blij met het EU consultatieproces over sociaal-economische aspecten van genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). Wij danken de Europese Commissie voor de rondgestuurde enquête over ervaringen met teelt van ggo's in de EU. Bijgevoegd treft u de door Nederland ingevulde enquête aan. Omdat in Nederland tot op heden geen commerciële teelt van ggo's heeft plaatsgevonden, kunnen we in deze enquête slechts in beperkte mate voldoen aan de wens om concrete en onderbouwde gegevens over deze teelt aan te leveren. Wel zijn in Nederland het afgelopen jaar veel vorderingen geboekt in de meer algemene discussie over sociaal-economische aspecten van ggo's. Met deze brief willen wij u de door Nederland ingevulde enquête aanbieden en u op de hoogte stellen van de Nederlandse activiteiten en de visie op dit gebied. Wij achten deze informatie relevant voor het consultatieproces en vragen de Europese Commissie ook met deze inbreng rekening te houden bij het opstellen van haar verslag aan de Europese Raad en het Europese Parlement.

Activiteiten in Nederland op het gebied van sociaal-economische aspecten

Nederland heeft het afgelopen jaar gewerkt aan het verder uitwerken van de visie op sociaal-economische aspecten, zowel nationaal als internationaal. Hieronder treft u daarvan een summier recapitulatie.

Criteria voor sociaal-economische aspecten van ggo's

Wij verstaan onder sociaal-economische aspecten duurzaamheid, in brede zin: *people, planet, profit*. Door de Nederlandse Commissie Genetische Modificatie (COGEM) zijn bouwstenen ontwikkeld voor een kader om te beoordelen onder welke voorwaarden ggo's kunnen bijdragen aan verduurzaming. De COGEM heeft criteria voor ggo's geformuleerd rond negen thema's. De COGEM constateert dat ontwikkeling van meetbare en objectiveerbare indicatoren bij die criteria nodig is om ze in de praktijk te kunnen toepassen. Het COGEM rapport treft u als bijlage aan.

De COGEM maakt in haar signalering onderscheid tussen thema's die vooral relevant zijn voor teelt van ggo's in de EU en thema's die relevant kunnen zijn voor teelt van ggo's die elders plaatsvindt. Als het gaat om de teelt in de EU signaleert de COGEM dat de thema's welzijn en gezondheid en lokale voedselvoorziening geen onderwerp van discussie (meer) zijn. Verder constateert de COGEM dat voor vier van de criteria in de EU beleid bestaat in de vorm van wet- en regelgeving. Het gaat daarbij om de criteria veiligheid, keuzevrijheid, biodiversiteit en milieukwaliteit. Deze criteria kunnen dus op basis van bestaande regelgeving worden getoetst.

Drie thema's zijn niet in beleid verwerkt: maatschappelijk nut, welvaart en economie en cultuurwaarden. Maatschappelijk nut, welvaart en economie zijn waarden die in de huidige praktijk grotendeels aan de markt worden overgelaten. Ook het thema cultuurwaarden speelt nu geen rol in de beoordeling. Wel is dit bij uitstek een thema dat op de achtergrond een rol speelt bij diverse partijen in hun standpuntbepaling over ggo's, bijvoorbeeld als men ggo's ziet als een bedreiging voor traditionele vormen van landbouw.

Wij achten het van belang dat bij de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen in EU Lidstaten rekening kan worden gehouden met deze drie thema's, die nog niet op basis van de huidige regelgeving kunnen worden getoetst. Door Lidstaten beleidsruimte voor teelt van ggo's op eigen grondgebied te geven kunnen Lidstaten die dat willen ervaring opbouwen met deze thema's.

Internationale conferentie

Op 25 en 26 november hebben wij in Den Haag een internationale conferentie gehouden met als doel om met anderen, in het bijzonder EU Lidstaten, van gedachten te wisselen over sociaal-economische aspecten van genetisch gemodificeerde gewassen. Daarbij is onder andere gesproken over de Nederlandse voorstellen om te komen tot een slagvaardige besluitvorming in de EU over de toelating van genetisch gemodificeerde gewassen en de wens om te komen tot verduurzaming. Hierbij werd verwezen naar de "guidelines for the new Commission" van Commissievoorzitter Barroso, waarin melding is gemaakt van de wenselijkheid van het combineren van de communautaire toelatingsprocedure voor ggo's met een nationale bevoegdheid om te besluiten over de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen. Hoewel er bij de Europese partners nog sprake was van enkele bezwaren en diverse vragen bij de door Nederland voorgestelde aanpak en de uitwerking daarvan, werd er ook veel steun uitgesproken voor de beoogde doelstelling. Veel deelnemers uit de Lidstaten spraken de wens uit die doelstelling te bereiken binnen de bestaande regels voor ggo's, of met minimale wijzigingen in die regels.

Een verslag van de conferentie is onder alle deelnemers verspreid en bij deze brief bijgevoegd. Via de Landbouwwaad en de Milieuraad van december 2009 is dit verslag ook reeds verspreid.

Gevolgen van asynchrone toelating van ggo's

De onvoorziene aanwezigheid van sporen van (nog) niet in de EU toegelaten grondstoffen voor de Europese diervoeder- en levensmiddelenindustrie leidt tot handelsproblemen, en kan de concurrentiepositie van de industrie schaden, en leiden tot verlies aan werkgelegenheid. Dit blijkt uit het rapport "EU policy on GMOs: a quick scan of the economic consequences" van Wageningen University and Research Centre. Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken om u een exemplaar van dit rapport aan te bieden.

Wij waarderen de aandacht die u voor de problematiek heeft getoond door in 2008 aan te kondigen om met voorstellen te komen voor een technische oplossing van de problematiek. Gelet op de mogelijke sociaal economische gevolgen van de problematiek verzoeken wij u deze voorstellen op korte termijn te presenteren. Het behoud van de nultolerantie voor niet in de EU toegelaten ggo's blijft een belangrijk uitgangspunt bij het opstellen van deze voorstellen.

Visie van Nederland op de Europese discussie over sociaal-economische aspecten van ggo's

Zoals in maart 2009 reeds aangegeven in de Nederlandse stemverklaring in de Milieuraad pleiten we voor een wijziging van de Europese besluitvorming. Het door de Europese Commissie toelaten tot de Europese markt van ggo's voor teelt en import blijft wat ons betreft alleen mogelijk op grond van een zorgvuldig tot stand gekomen beoordeling van de veiligheid van het ggo voor mens, dier en milieu. Lidstaten moeten echter zelf kunnen beslissen over de teelt van op EU niveau veilig bevonden ggo's op hun grondgebied. Die nationale beleidsruimte kan gebruikt worden door lidstaten die dat willen, om bij beslissingen over teelt op hun grondgebied sociaal economische criteria te hanteren.

Het in de EU afgesproken vigerende systeem van de zorgvuldige veiligheidsbeoordeling van ggo's is adequaat. Naast zorgen over risico's voor mens en milieu, spelen echter sociaal-economische aspecten een rol in de Europese discussie en standpuntbepaling over toelating van ggo's. Op basis van het rapport over deze aspecten, dat de Europese Commissie voor de zomer van 2010 zal aanbieden aan de Raad en het Europees Parlement, kan een open, constructief debat over die aspecten plaatsvinden. In dit debat dient de vraag centraal te staan hoe deze aspecten in het Europese ggo beleid een rol kunnen krijgen. Ten behoeve van dat debat hebben wij met deze brief en bijgevoegd rapport van de COGEM een aantal sociaal-economische criteria geïntroduceerd. Om de criteria in de praktijk te kunnen toepassen, is ontwikkeling van objectieerbare en meetbare indicatoren bij die criteria nodig. Verder is WTO conformiteit van belang.

CONCEPTBRIEF - NOG NIET VERSTUURD

Wij zien uit naar een besluitvorming op korte termijn over de ggo teelten alsmede naar het vervolg van de Europese discussie over sociaal-economische aspecten van ggo's, waarbij we hopen samen met de andere Lidstaten en de Europese Commissie oplossingsrichtingen te vinden die voor alle partijen acceptabel zijn en bijdragen aan zowel verduurzaming als slagvaardige besluitvorming over ggo's.

Hoogachtend,

de minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

de minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit,

dr. Jacqueline Cramer

G. Verburg